

Porin kaupunki
kaavoitusyksikkö,
PL 121, 28101 PORI
kaavoitus@pori.fi

Viite Lausuntopyyntö 3.12.2024, PRIDno-2022-3066

Aihe Pori, Lammin tuulivoimapuisto, osayleiskaava, luonnosvaihe

Porin kaupungin kaupunkisuunnittelu on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa Lammin tuulivoimapuiston osayleiskaavasta. Osayleiskaavan tarkoituksena on mahdollistaa enintään 14 tuulivoimalan rakentaminen Ahlaisten Lammin alueelle. Suunnitellut voimalat olisivat maanpinnasta napakorkeudeltaan enintään 170 m ja kokonaiskorkeudeltaan perustuksineen enintään 250 m. Olemassa olevaa tiestöä hyödynnettäisiin huolto- ja rakentamisaikaisena liikenneverkkona ja alueelle osoitetaan tarvittavat parannettavat ja uudet ohjeelliset tieyhteydet. Kaavassa osoitettava sähkönsiirtoverkosto sijoitetaan ensisijaisesti tiestön yhteyteen. Alueelle mahdollistettaisiin myös sähköaseman rakentaminen.

Suunnittelualue sijaitsee Pohjois-Porissa Ahlaisten kylässä noin 25 km Porin keskustasta pohjoiseen. Kaava-alueen pinta-ala on noin 11,4 km² ja se on sama kuin korkeimman hallinto-oikeuden päätöksellä 31.5.2021 kumoutuneessa kaavassa. Suunnitellut tuulivoimalat sijoittuvat Alhaisten Lammin tuulivoimahankkeelle vuosina 2013–2016 tehdyn ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) alueelle. Osayleiskaava-alue ulottuu pääosin yli 500 metrin etäisyydelle reunimmaisista suunnitelluista tuulivoimaloista. Kaava-alue kytkeytyy liikenteellisesti valtatiehen 8.

Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 suunnittelualueelle ei kohdistu maakunnallisia alueiden käyttötavoitteita. Sen sijaan kaavasunnittelualueen vaikutusalueella sijaitsee useita valtakunnallisesti, ja maakunnallisesti merkittäviä maisema- ja kulttuuriympäristöalueita. Suunnittelualueen länsipuolella sijaitsee valtakunnallisesti merkittävä maisema-alue, *Ahlainen*, sekä valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, *Ahlaisten kirkonkylä*. Koillispuolella sijaitsee maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, *Pirttijärven kulttuurimaisema*, pohjoispuolella maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö,

Pohjansaha, sekä valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, Köörtilän kylä.

Suunnittelualueella on voimassa Pohjois-Porin oikeusvaikutukseton osayleiskaava (2001). Kaavassa suunnittelualue on maa- ja metsätalousvaltaista aluetta (M). Tuulivoimaosayleiskaava-alueen pohjois- ja länsiosaan on merkitty maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on erityistä ulkoilun ohjaamistarvetta tai ympäristöarvoja (MU). Alueen koillisosaan on merkitty luonnonsuojelualue (SL). Suunnittelualueella on myös kolme muinaisjäännösmerkintää: yksi kohdemerkintää (sm) ja kaksi aluemarkintää (SM). Suunnittelualueelle on merkitty lounais-koillisuuntainen ja länsi-eteläsuuntainen ulkoilureitti ja virkistys/matkailukohde. Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Satakunnan Museon kannanotto

Rakennettu kulttuuriperintö ja maisema

Ahlaisten Lammin tuulipuistoalue sijoittuu useiden merkittävien kulttuuriympäristöjen läheisyyteen, ja länsiosastaan Ahlaisten valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen rajalle. Kaavaselostuksen mukaan osayleiskaava-alue on pääosin rakentamatonta luonnonmaisemaa, jolle ei sijoitu vakinaista tai loma-asumista. Kaavan vaikutusalueella kuitenkin sijaitsee niin vakinaista asumista, kuin loma-asumistakin; erityisesti Pohjajoella, Uksjärvellä, Lampinkoskella ja Lampin kylän pohjoisosissa. Kaavan vaikutusalueelle sijoittuu lisäksi Pohjajoen kylä, joka on osa Ahlaisten valtakunnallisesti merkittävää maisema-aluetta, sekä Lampinkoski, joka on maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö. Kaava-alueen länsipuolella sijaitsee Ahlaisten kirkonkylä, joka on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö.

Kaava-alue on ollut lähes vastaavanlaisena hyväksyttävänä aiemmin, mutta kaavaprosessi kumoutui korkeimman hallinto-oikeuden (31.5.2021) päätöksellä. Edellisestä kaavaesityksestä poiketen, on voimaloiden korkeus noussut nyt aiemmasta 220 metristä 250 metriin. Voimaloiden määräksi esitetään 14. Edellisestä kaavaprosessista poiketen tuulivoimaloiden alue on suunnitelmassa kaventunut etelästä ja venyy selänteen suuntaisesti nauhamaisesti pidemmälle luoteeseen. Voimalat sijoittuvat maakuntarajausta etäämmälle valtakunnallisesti arvokkaasta maisema-alueesta. Selostuksen mukaan suurimmassa osassa tarkastelualueita maisemavaikutukset ovat vähäisiä tai kohtalaisia (s.105).

Aikaisemmissa lausunnoissaan (12.3.2015 ja 14.4.2016) Satakunnan Museo on kiinnittänyt huomiota Ahlaisten ja Merikarvian alueella vireillä olleiden tuulivoimahankkeiden negatiivisiin vaikutuksiin, ja toivonut Lammin tuulivoimalan osalta 14 voimalan kokonaisuutta 18 sijasta. Lisäksi museo kiinnitti huomiota osayleiskaavaehdotuksen mahdollistamaan YVA-selvitystä suurempaan voimaloiden korkeuteen. Yhteisvaikutukset arvioitiin kuitenkin olevan vähäisiä, ja Ahlaisten valtakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen ilmeen ja luonteen säilyvän ennallaan.

Lammin tuulivoimapuiston uuden luonnoksen (25.11.2024) osalta Satakunnan Museo pitää hyvänä, että voimaloiden määrä on pidetty aiemmin laaditun osayleiskaavan tavoin 14 kappaleessa. Sen sijaan tuulivoimaloiden korkeus on noussut 30 metriä, jolla saattaa olla vaikutusta ympäröiviin maisemiin. Aiempaa korkeampien mastojen mahdollisten maisemahaittojen selvittämiseksi tulisi tuulivoimaloista laatia kattavat havainnekuvat, sekä näkymäanalyysi.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualueella on hankkeen edellisessä vaiheessa toteutettu arkeologinen inventointi sekä täydennysinventointi (Mikroliitti Oy 2013 ja 2014). Koska voimalapaikkojen muutokset ovat hyvin vähäisiä, uutta täydennysinventointia ei enää tarvita. Kaavaselostuksessa on esitelty sekä kartalla että sanallisesti kuvailemalla kaava-alueella sijaitsevat muinaismuistolain (295/1963) rauhoittamat kiinteät muinaisjäännökset sekä arkeologinen kulttuuriperintökohde. Kaavakartalta on kuitenkin jäänyt pois yksi kohde, inventointien jälkeen tietoon tullut Korpimäen tervahauta (<https://www.kyppi.fi/to.aspx?id=112.1000038075>), joka kuitenkin on selostuksessa mainittu sivulla 58. Kohde tulee lisätä kaavakartalle.

Muinaisjäännökset on merkitty kartalle SM-alueina, joilla päämaankäyttötarkoitus on suojelu. Satakunnan Museo ehdottaa Museoviraston ohjeiden mukaisesti merkintätavaksi osa-aluemerkintää (sm ja pistekatkoviiva). Tällöin päämaankäyttönä säilyy metsätalous (M-1). Osa-aluemerkintään liittyvä määräys on muotoa: *Muinaismuistolaila (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista suunnitelmista on pyydetävä alueellisen vastuumuseon (Satakunnan Museo) lausunto.* Arkeologinen kulttuuriperintökohde Konttikallion torpanpaikka on merkitty kaavakartalle kohdemerkinnällä kp. Vaihtoehtoisesti merkintätapa voisi olla Ympäristöministeriön uuden Katja-asetuksen mukaisesti kohdemerkinnällä Ark.

Kaavan ja tuulivoimahankkeen vaikutuksia muinaisjäännöksiin on kuvailtu kattavasti. Pääosa kohteista sijoittuu etäälle rakentamisesta. Isosuon röykkiön vieritse kulkee jo nykyisin metsätie, joka on merkitty ohjeelliseksi virkistysreitiksi.

Satakunnan Museolla ei ole muita huomautettavaa kaavaluonnoksesta.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Sanna Kuusikari

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Varsinais-Suomen Ely-keskus/kirjaamo/Päivi Valkama, Katariina Alaspää
Satakuntaliitto/kirjaamo/Susanna Roslöf, Daniel Nagy
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä